

Tjänsteutlåtande

2025-03-11

SMF-2024-02435

Handläggare

Malin Thelin

Telefon: 031-368 29 05

E-post: malin.thelin@stadsmiljo.goteborg.se

Uppdatering av de gemensamma miljökraven för entreprenader

Förslag till beslut

1. Stadsmiljönämnden godkänner förslaget till de reviderade gemensamma miljökraven för entreprenader, enligt bilaga 1 till stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Stadsmiljönämnden föreslår kommunfullmäktige att fastställa de reviderade gemensamma miljökraven för entreprenader, enligt bilaga 1 till stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande, att gälla samtliga upphandlingar av entreprenader inom stadens förvaltningar och bolag.

Sammanfattning

Stadsmiljöförvaltningen har i samarbete med representanter för Stockholms stad, Malmö stad och Trafikverket reviderat de gemensamma miljökraven vid upphandling av entreprenader. I revideringen har kraven anpassats till teknikutvecklingen samt de olika organisationernas klimat- och miljömål.

Revideringen innebär i korthet skärpningar av klimatkraven på betong och asfalt från och med 2025 samt en förlängning (till år 2035) av kravtrappan för lätta lastbilar gällande nollutsläpp. En rad mindre, språkliga förtydliganden har också gjorts.

Uppdateringen ska gälla för samtliga bolag och styrelser i Göteborgs stad efter att beslut om fastställande är fattat i kommunfullmäktige.

De gemensamma miljökraven vid upphandling av entreprenader utgör en grundnivå som gäller för alla förvaltningar och bolag i staden. Till dessa krav kan och bör andra krav läggas till beroende på upphandlat objekt och tillämpning.

Trafikverket, Stockholms stad samt Malmö stad har redan antagit de reviderade kraven. Trafikverket har dessutom redan implementerat kraven sedan ett halvår tillbaka.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De gemensamma miljökravens styrka ligger i att de är just gemensamma för de ingående parterna. Det ger kraven tyngd och bidrar till att förenkla kravställandet och uppfyllandet av kraven för beställarorganisationerna och de entreprenörer som lämnar anbud.

Samarbetet mellan storstäderna och Trafikverket omfattar entreprenadupphandlingar i storleksordningen 50–250 mdkr per år. Kraven skärps stegvis och med framhållning vilket ger viktig tid för omställning för att kunna möta kraven. Därmed bedöms inte

förslaget till nya krav vara kostnadsdrivande i någon större omfattning. En omställning till mer klimat- och miljömässigt anpassade entreprenader innebär dock förändringar i arbetssätt och behov av teknikutveckling

Bedömning ur ekologisk dimension

Föreliggande förslag till reviderade miljökrav kommer att bidra till att driva på utvecklingen för att nå målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram. Förslaget innebär en uppdatering och skärpning av kraven utifrån stadens mål, EU-krav och teknikutveckling.

Göteborgs Stad har som mål att minska klimatpåverkan från bygg- och anläggningsprojekt med 90% till 2030. Kravnivåerna i de reviderade miljökraven räcker inte för att nå stadens klimatmål, utan utgör en miniminivå som *alla* entreprenader ska omfattas av och ha möjlighet att uppnå. För att nå stadens mål behöver en bedömning av möjligheten att ställa högre klimatkrav än baskraven göras för varje specifikt projekt utifrån dess förutsättningar. Användningen av de gemensamma miljökraven ger dock en hög basnivå och möjliggör samarbete mellan stadens verksamheter kring exempelvis uppföljning av kraven.

Bedömning ur social dimension

Föreliggande förslag bidrar till minskad klimatpåverkan vilket är särskilt viktigt för kommande generationer.

Bilagor

1. Gemensamma miljökrav för entreprenader v2.0

Ärendet

Stadsmiljöförvaltning har i samarbete med representanter för Stockholms stad, Malmö stad och Trafikverket reviderat de Gemensamma miljökraven vid upphandling av entreprenader. I revideringen har kraven anpassats till teknikutveckling och de olika organisationernas klimat- och miljömål. Det uppdaterade kravdokumentet finns i bilaga 1. I bilaga 2 finns en redovisning av de reviderade kraven.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Stockholms, Göteborgs och Malmö Stad samt Trafikverket har sedan slutet av 1990-talet samarbetat med att ställa miljökrav vid upphandling av entreprenader. Kraven har reviderats löpande utifrån aktuella frågeställningar, teknikutveckling samt anpassning till nationella, regionala och lokala miljö- och klimatmål. Senaste uppdateringen gjordes 2024. Stadsmiljöförvaltningen är Göteborgs Stads representant i arbetet med att förvalta och utveckla de gemensamma miljökraven. Kraven i de Gemensamma miljökraven för entreprenader beslutas av kommunfullmäktige och gäller för alla förvaltningar och bolag i Göteborg Stad.

Målsättningen med uppdateringen har varit att på ett kostnadseffektivt sätt uppnå miljö- och klimatnytta genom krav som är tydliga, relevanta och som går att följa upp. De gemensamma miljökraven är minimum/baskrav som ska upprätthållas i alla entreprenaduppdrag. De uppdaterade kraven ska tillämpas i upphandlingar efter att beslut har fattats i kommunfullmäktige. Syftet med uppdateringen är att följa omvärldskrav, marknadens förutsättningar och den tekniska utvecklingen samt beställarnas mål och förväntningar. De uppdaterade kraven utgår från kunskap och slutsatser från olika utredningar som gjorts inom projektet, omvärldsrapporter samt samverkan/dialog med branschen.

Väsentliga ändringar och tillägg i remitterat förslag till gemensamma miljökrav kan sammanfattas enligt nedan:

- Nya klimatkrav på betong från och med 2025:
 - Kravtrappan för CO₂e-utsläpp från betong har kompletterats med nya kravnivåer från och med 2025.
 - Kraven förslås ändras till att ställas per exponeringsklass
- Nya klimatkrav på asfalt år 2025–2030:
 - Kravtrappan på CO₂e-utsläpp för tillverkad asfaltsmassa har kompletterats med succesivt ökade kravnivåer för de kommande åren.
 - I de nu gällande kraven finns endast kravnivåer för år 2024 angivna.
- Nya krav på nollutsläpp på lätta lastbilar år 2030–2035:
 - Kraven kommer att fortsätta öka succesivt till och med 2035 då 100% av lätta lastbilar i entreprenader ska vara nollutsläppfordon.
 - I de redan antagna kraven finns bara kravnivåer fram till 2030, då 40% av de lätta lastbilarna ska vara nollutsläppsfordon.

Kravförankring

De tillkommande kraven på asfalt har förankrats i branschen på samma sätt som vid förra uppdateringen, d.v.s. de har tagits fram via dialoger med leverantörer. Trafikverket genomförde en enkät och hade muntliga dialoger inledningsvis och efter att ha landat i kravnivåer. Trafikverket har kommunicerat via de vägtek- och asfaltforum som finns, till exempel asfaltdagar.

De nya kravnivåerna har redan implementerats hos Trafikverket sedan 2024-06-15. Stockholm och Malmö har också antagit de nya kraven.

Synpunktsinsamling

En synpunktsförfrågan skickades ut till de 25 bolag och förvaltningar i staden som identifierats som berörda av de gemensamma miljökraven för entreprenader. Av dessa har 12 förvaltningar och bolag har återkopplat.

Flera förvaltningar önskar se att det ställs ännu högre krav på framför allt nollutsläppsfordon och -maskiner. Det pågår ett arbete både inom staden och tillsammans med Stockholm och Malmö för att ta fram ett förslag på utökade kravnivåer för just detta. Det är ett arbete som vi kan komma att se resultat av i kommande uppdateringar.

De nya kravnivåerna på asfalt och betong kan komma att innebära kostnadsökningar för staden på kort sikt. Bedömningen är dock att dessa inte bör bli särskilt stora eftersom kraven i stort sett förväntas motsvara teknikutvecklingen.

Göteborgs hamn hade en synpunkt på att betongkraven kan vara omöjliga att uppnå med hänsyn till nya standarder. Detta bör i sig inte utgöra ett hinder från att anta kraven då man kan hantera det med ett lokalt undantag i exempelvis saltvattenmiljöer.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen anser att förslaget till reviderade miljökrav kommer att bidra till och driva på utvecklingen för att nå stadens ambitioner och mål inom klimat- och miljöområdet. De innebär en uppdatering och skärpning samt anpassning till stadens mål, och teknikutveckling. Eftersom kraven föreslås gälla för hela staden efter beslut i kommunfullmäktige kommer de att bidra till enkelhet och vara pådrivande i utvecklingen mot mer klimat- och miljöanpassade entreprenader. Förslaget kommer att bidra till att nå målen i Göteborg Stads miljö- och klimatprogram.

Att kraven är gemensamma för de ingående parterna och att de utgör ett samlat kravdokument är en styrka. De bidrar till att förenkla kravställandet och uppfyllandet av dessa för beställarorganisationerna och de entreprenörer som lämnar anbud. Samarbetet mellan städerna och Trafikverket innebär att miljökraven får ett stort genomslag och omfattar entreprenadupphandlingar i storleksordningen 50–250 mdkr per år. Att kraven skärps stegvis och med framhållning ger viktig tid för omställning för branschen för att kunna möta kraven och planera investeringar i nya maskiner och fordon samt anpassa sina organisationer.

Josefine Johansson

Avdelningschef

Planering och investering

Anders Ramsby

Förvaltningsdirektör

Stadsmiljöförvaltningen

